

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW (via MPVO)

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

[Redacted]

Datum

29 september 2023

Referentie

[Redacted]

Bijlagen

Wetsvoorstel;
Nader rapport;
Advies RvS;
MR-formulier;
Beslisnota's.

Intern OCW afgestemd

HOenS

nota

Aanbieding MR aangepast wetsvoorstel en nader rapport
*Voorstel van wet tot Wijziging van de Wet op het hoger
onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met
het schrappen van de grondslag voor
kwaliteitsbekostiging in het hoger onderwijs*

Aanleiding

De Afdeling advisering van de Raad van State (RvS) heeft 20 september jl. advies (dictum B) uitgebracht bij het wetsvoorstel afschaffing grondslag kwaliteitsbekostiging hoger onderwijs. Inmiddels is het advies verwerkt en wordt hierbij uw akkoord gevraagd voor agendering van het aangepaste wetsvoorstel en bijbehorend nader rapport in de ministerraad (MR) van 13 oktober 2023. Na goedkeuring van de MR zal het wetsvoorstel worden aangeboden aan de TK.

De stukken moeten hiervoor uiterlijk 6 oktober a.s. worden aangeboden aan AZ.

Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het nader rapport en het aangepaste wetsvoorstel en de agendering van deze stukken in de MR.
- Indien u akkoord bent, verzoeken wij u te ondertekenen:
 - 1) het ministerraad-formulier;
 - 2) het nader rapport; en
 - 3) de memorie van toelichting.

Kernpunten

- De RvS heeft 20 september een dictum B advies uitgebracht. Dit is een positief dictum.
- De RvS heeft twee adviespunten. Ten eerste adviseert de Raad om over te gaan tot een evaluatie van het instrument kwaliteitsbekostiging. Ten tweede adviseert de Raad om in de memorie van toelichting (MvT) helderheid te bieden over de rol van de medezeggenschap en externe belanghebbenden bij kwaliteitsinvesteringen (zie hierover verder de toelichting).
- Vanwege de demissionaire status van het kabinet, moeten wetsvoorstellen ook bij een positief dictum ter goedkeuring worden aangeboden aan de MR.
- Na akkoord van de MR zullen het wetsvoorstel en nader rapport worden aangeboden aan de TK. Op dat moment zullen ook de bijgevoegde beslisnota's openbaar worden gemaakt.

Toelichting

Datum

29 september 2023

Evaluatie instrument kwaliteitsbekostiging

- De RvS adviseert om het instrument kwaliteitsbekostiging te evalueren vanuit de achterliggende doelstellingen, de uitwerking en effecten, en de voor- en nadelen met het oog op toegankelijkheid, kwaliteit en (macro)doelmatigheid en mogelijke alternatieve vormen van bekostiging in de toekomst.
- In het nader rapport wordt aangegeven dat de regering het van belang vindt om het instrument kwaliteitsbekostiging te evalueren, met als doel een antwoord op de vraag te krijgen of de inzet van dit instrument doelmatig en doeltreffend is geweest. De komende tijd zal gebruikt worden om een dergelijke evaluatie vorm te geven.

Helderheid rol medezeggenschap en extern belanghebbenden

- De RvS adviseert om in de toelichting alsnog helderheid bieden over de rol van de medezeggenschap van instellingen bij de studievoorschotmiddelen en over het betrekken van interne en externe belanghebbenden bij kwaliteitsinvesteringen.
- Naar aanleiding hiervan is in het nader rapport en de memorie van toelichting uitgelegd hoe de rol van de medezeggenschap eruit komt te zien. De medezeggenschap heeft instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de jaarlijkse begroting. De precieze invulling daarvan is overgelaten aan de instellingen. Er is afgesproken dat per 2025 de besteding van de middelen ter bevordering van de onderwijskwaliteit (studievoorschotmiddelen) worden beschouwd als onderdeel van de hoofdlijnen van de jaarlijkse begroting. In verband hiermee zal de handreiking 'Instemming op de hoofdlijnen van de begroting' worden aangepast.. OCW zal de hogescholen en universiteiten informeren over welk bedrag aan studievoorschotmiddelen elke instelling, als onderdeel van de rijksbijdrage, ontvangt.
- Ook is in het nader rapport en de memorie van toelichting nader ingegaan op het betrekken van de interne en relevante externe belanghebbenden bij kwaliteitsinvesteringen vanaf 2025.

Overig

- Tevens is van de gelegenheid gebruik gemaakt om de in de MvT opgenomen tabel met de financiële gevolgen aan te passen van prijspeil 2022 naar 2023, aangezien door het toevoegen van de middelen voor loon- en prijsontwikkeling de bedragen in zowel het hbo als wo met ca. 6% zijn gestegen.
- Ook is verduidelijkt dat de onderliggende bepalingen in het Uitvoeringsbesluit WHW vervallen (waarin de toekenning van kwaliteitsbekostiging wordt uitgewerkt) met inwerkingtreding van dit wetsvoorstel.
- Tot slot is aan de memorie van toelichting toegevoegd dat de studievoorschotmiddelen per 2025 worden toegevoegd aan de onderwijsopslag in percentages.

Planning

De planning ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

MR	13 oktober 2023
TK	15 oktober 2023 – februari 2024
EK	Maart – mei 2024
Publicatie	1 juli 2024*
Inwerkingtreding	1 januari 2025

Datum

29 september 2023

*Publicatie op 1 juli 2024 is noodzakelijk om instellingen tijdig te kunnen informeren over de bekostiging voor 2025. Dit gebeurt in de Rijksbijdragebrief voor 2025 die uiterlijk in augustus 2024 aan instellingen wordt verstuurd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

Datum

21 september 2023

Referentie

Bijlagen

Brief VH bekostiging

nota

Toevoeging kwaliteitsbekostiging aan de lumpsum

Aanleiding

In de beleidsbrief hoger onderwijs en wetenschap is opgenomen dat per 2025 de investeringen vanuit het studievoorschot gecontinueerd worden en structureel aan de instellingen worden toegekend via de lumpsumbekostiging. Op dit moment loopt er een wetgevingstraject voor het afschaffen van de wettelijke grondslag voor de kwaliteitsbekostiging. Over de wijze waarop de middelen worden toegevoegd aan de lumpsum dient u nog een besluit te nemen.

Geadviseerd besluit

1. U wordt geadviseerd om de middelen voor de kwaliteitsbekostiging in het hbo en wo per 2025 toe te voegen aan de lumpsumbekostiging door middel van het verhogen van de onderwijsopslag in percentages (de vaste voet).
2. U wordt geadviseerd om dit besluit op te nemen in de Memorie van Toelichting (MvT) van het wetsvoorstel schrappen grondslag kwaliteitsbekostiging hoger onderwijs.

Kernpunten

- We adviseren u de investeringen vanuit het studievoorschot toe te voegen aan de onderwijsopslag in percentages.
- Voor dit voorstel zijn er hoofdzakelijk twee argumenten, namelijk (1) dat iedere instelling evenveel bekostiging blijft ontvangen voor het verbeteren van de onderwijskwaliteit en (2) dat dit leidt tot een kleiner aandeel van de studentgebonden financiering in de bekostiging (stabiliteit). Door een kleiner aandeel van de studentgebonden financiering ondervinden instellingen minder financiële gevolgen van een krimpend studentenaantal (dit is met name relevant voor het hbo) en neemt de (ervaren) prikkelwerking af.
- De Vereniging Hogescholen (VH) heeft actief bij ons aangegeven dat zij de voorkeur heeft om de middelen toe te voegen aan de onderwijsopslag in percentages (zie bijlage 1).
- UNL heeft aangegeven zich te kunnen vinden in het voorstel.
- We adviseren u tevens om dit besluit op te nemen in de MvT van het wetsvoorstel schrappen grondslag kwaliteitsbekostiging hoger onderwijs.
- Argument hiervoor is dat in de versie van de MvT die naar de Raad van State is gestuurd nog is opgenomen dat over de exacte verdeling in overleg wordt gegaan met VH en UNL. De versie van de MvT die aan de Tweede Kamer wordt aangeboden dient de laatste stand van zaken wat betreft dit overleg te bevatten.

- Bij het versturen van de 1^e rijksbijdragebrief 2025 moet duidelijk zijn op welke manier de aanvullende middelen in het onderwijsdeel van de rijksbijdrage worden opgenomen. Dat betekent dat u uiterlijk in juni 2024 hierover een besluit moet nemen. U wordt geadviseerd om het besluit nu te nemen, zodat instellingen tijdig weten waar ze op kunnen rekenen en hun begroting daarop kunnen baseren.

Toelichting

- Vanaf 2018 zijn de studievoorschotmiddelen beschikbaar op de begroting van OCW. Hiervan is 90% bestemd voor het maken van kwaliteitsafspraken per instelling. Hiervoor zijn kwaliteitsafspraken gemaakt voor de periode van 2019-2024. 10% is gereserveerd voor landelijke prioriteiten ('10%-middelen').
- In 2024 is het budget voor de structurele reeks van de kwaliteitsbekostiging € 410 miljoen in het hbo en € 249 miljoen in het wo.
- De kwaliteitsmiddelen worden momenteel als volgt verdeeld over de instellingen via de bekostiging:
 - In het hbo wordt 89 procent verdeeld op basis van de studentgebonden financiering (bekostigde inschrijvingen en graden), 11 procent wordt als vaste voet uitgekeerd aan de instellingen. Deze verhouding is gebaseerd op verhoudingen tussen de studentgebonden financiering en de onderwijsopslag in percentages in 2019.
 - In het wo wordt de kwaliteitsbekostiging volledig verdeeld op basis van de studentgebonden financiering.
 - Het verschil wordt verklaard door andere keuzes die de sectoren destijds hebben gemaakt en door OCW zijn geacommodeerd.
- Het toevoegen van de middelen voor de kwaliteitsbekostiging aan de onderwijsopslag in percentages in de lumpsum houdt in dat de middelen voor de kwaliteitsbekostiging per instelling op het niveau van 2024 vanaf 2025 worden toegevoegd aan de vaste voet.
- Door het toevoegen van de middelen aan de onderwijsopslag in percentages ontvangt iedere instelling vanaf 2025 structureel het bedrag dat zij in 2024 aan kwaliteitsbekostiging ontvangt. Instellingen kunnen daardoor structureel het huidige kwaliteitsniveau voortzetten.
- Het toevoegen van de extra middelen in de lumpsum leidt tot een verhoging van de onderwijsopslag in percentages en daarmee tot een verlaging van het aandeel van de studentgebonden financiering in de bekostiging. Dit sluit aan bij de passage in het coalitieakkoord van het kabinet-Rutte IV over de bekostiging in het hoger onderwijs: "We vergroten de voorspelbaarheid van de bekostiging door het weghalen van de perverse prikkel op hogere instroom, de vaste voet te herzien en verhogen, en een betere balans tussen de eerste en tweede geldstroom. Zo is er meer ruimte om de werkdruk aan te pakken, vaste contracten te bieden en een evenwichtig aanbod in krimpregio's te behouden."

- In de motie-Kwint c.s. is in de overwegingen opgenomen dat “hogescholen en universiteiten een financiële prikkel ervaren om zo veel mogelijk studenten binnen te halen”. Het toevoegen van de kwaliteitsmiddelen aan de onderwijsopslag in percentages sluit aan bij deze overweging. U wordt nog separaat geïnformeerd over het afdoen van deze motie.¹
- Door het toevoegen van de kwaliteitsbekostiging aan de vaste voet verandert u de verhouding tussen variabele en vaste bekostiging in het hbo van 79% variabel en 21% vast naar 70% variabel en 30% vast. In het wo verandert u de verhouding van 46% variabel en 54% vast, naar 42% variabel en 58% vast.
- Het verhogen van de onderwijsopslag in percentages zorgt ervoor dat instellingen met een dalend studentenaantal, in mindere mate geconfronteerd worden met een dalende rijksbijdrage. Aan de andere kant zullen instellingen met een groeiend studentenaantal minder extra rijksbijdrage ontvangen.
- Het verhogen van de onderwijsopslag in percentages is daarmee ook een onderdeel van de structurele aanpak van het krimpvraagstuk. Dit sluit ook aan op de afspraak uit het bestuursakkoord, waarin is afgesproken dat u samen met de VH nagaat waar en in welke mate op lange termijn aanvullende wijzigingen nodig zijn in wet- en regelgeving en/of bekostigingssystematiek.
- Op 13 juli 2023 is het wetsvoorstel voor het afschaffen van de grondslag voor kwaliteitsbekostiging aanhangig gemaakt bij de Afdeling advisering van de Raad van State (Wetsvoorstel schrappen grondslag kwaliteitsbekostiging hoger onderwijs). Op 20 september heeft de Raad van State haar advies uitgebracht.
- Het toevoegen van de middelen voor de kwaliteitsmiddelen aan de onderwijsopslag in percentages in de lumpsum kan via een wijziging van de regeling financiën hoger onderwijs. Hiervoor is geen wijziging van de WHW of het Uitvoeringsbesluit WHW 2008 nodig.
- Indien u akkoord bent met het toevoegen van de kwaliteitsmiddelen aan de onderwijsopslag in percentages, zal dit worden verwerkt in de Memorie van Toelichting van het wetsvoorstel schrappen grondslag kwaliteitsbekostiging hoger onderwijs. De gewijzigde Memorie van Toelichting en het Nader rapport bij het advies van de Raad van State zullen voor de indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer nog aan u worden voorgelegd.
- Indien u akkoord bent zullen wij tevens een brief opstellen die aan alle instellingen verstuurd kan worden waarin zij worden geïnformeerd over uw besluit.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

¹ Kamerstuk 31 288, nr. 1009.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

T

Datum

26 juni 2023

Referentie

Bijlagen

Wetsvoorstel;
MR-formulier.

Intern OCW afgestemd

HOenS

nota

Aanbieding MR wetsvoorstel Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het schrappen van de grondslag voor kwaliteitsbekostiging in het hoger onderwijs

Aanleiding

Op 26 juni jl. is het wetsvoorstel *Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het schrappen van de grondslag voor kwaliteitsbekostiging in het hoger onderwijs* behandeld in de CWIZO. De CWIZO heeft geconcludeerd dat het wetsvoorstel rechtstreeks in de MR kan worden geagendeerd.

De volgende stap is behandeling in de MR op **7 juli 2023** en aansluitend toezending aan de RvS voor advisering.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent met aanbieding van het wetsvoorstel aan de MR en aansluitend de toezending ervan aan de RvS voor advisering, gelieve dan het ministerraadformulier te ondertekenen.

Toelichting

- In de CWIZO waren er geen opmerkingen en is besloten dat het direct geagendeerd kon worden in de MR.

Kern wetsvoorstel

- Met dit wetsvoorstel wordt de wettelijke grondslag voor de kwaliteitsbekostiging geschrapt.
- Aanleiding hiertoe is de keuze om de middelen die door de invoering van het studievoorschotstelsel zijn vrijgekomen vanaf 2025 structureel aan de instellingen toe te kennen via de lumpsumbekostiging.
- De huidige wijze van kwaliteitsbekostiging – via een aparte grondslag om, in afwijking van de algemene berekeningswijze, een bedrag aan de rijksbijdrage toe te voegen in verband met de door de instelling in het vooruitzicht gestelde of gerealiseerde kwaliteit van hoger onderwijs of onderzoek (de kwaliteitsbekostiging) – komt hiermee te vervallen.
- Hierdoor wordt rust en ruimte gecreëerd in de bekostiging en de administratieve belasting binnen instellingen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW (via MPVO)

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

T

Datum

09 juni 2023

Referentie

Bijlagen

Wetsvoorstel

Intern OCW afgestemd

HOenS

nota

Aanbieding CWIZO wetsvoorstel afschaffen grondslag
kwaliteitsbekostiging hoger onderwijs

Aanleiding

Het wetsvoorstel *Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het schrappen van de grondslag voor kwaliteitsbekostiging in het hoger onderwijs* is gereed om behandeld te worden in de CWIZO van 26 juni a.s. (**aanleverdeadline 16 juni a.s.**) en aansluitend de MR.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de agendering van bijgaand wetsvoorstel in de CWIZO van 26 juni a.s.

Toelichting

Kern wetsvoorstel

- Met dit wetsvoorstel wordt de wettelijke grondslag voor de kwaliteitsbekostiging geschrapt.
- Aanleiding hiertoe is de keuze om de middelen die door de invoering van het studievoorschotstelsel zijn vrijgekomen vanaf 2025 structureel aan de instellingen toe te kennen via de lumpsumbekostiging.
- De huidige wijze van kwaliteitsbekostiging – via een aparte grondslag om, in afwijking van de algemene berekeningswijze, een bedrag aan de rijksbijdrage toe te voegen in verband met de door de instelling in het vooruitzicht gestelde of gerealiseerde kwaliteit van hoger onderwijs of onderzoek (de kwaliteitsbekostiging) – komt hiermee te vervallen.
- Met het structureel aan de instellingen ter beschikking komen van de studievoorschotmiddelen, door toevoeging aan de lumpsum, vervallen de specifieke afspraken over de betrokkenheid van de medezeggenschap op de besteding van de studievoorschotmiddelen en zal geen sprake meer zijn van toetsing van gemaakte plannen vooraf door de NVAO. Hiermee wordt rust en ruimte gecreëerd, zowel op het gebied van bekostiging als administratieve belasting.
- Blijvende betrokkenheid van de medezeggenschap op de besteding van deze middelen wordt gewaarborgd, met tijdige en voldoende betrokkenheid als uitgangspunt. In gesprekken met VH, UNL, ISO en LSVb hierover is tot een voorstel gekomen, wat nu ter finale afstemming ligt.

Consultatie en toetsing

- DUO heeft aangegeven in de voorlopige uitvoeringstoets dat het wetsvoorstel uitvoerbaar is. Wel heeft DUO aangegeven dat het belangrijk is dat wordt aangegeven of het schrappen van de kwaliteitsbekostiging leidt tot aanpassingen in de berekening of onderbouwing van de lumpsum. Dit is niet het geval.
- De ATR heeft een positief advies gegeven op het wetsvoorstel.
- De internetconsultatie heeft 5 reacties opgeleverd. Deze hebben niet geleid tot inhoudelijke wijzigingen van het voorstel.
- JenV is ook akkoord in het kader van de wetgevingstoets.
- De laatste afstemming met FIN vindt gedurende de lijn voor aanbidding aan de CWIZO plaats. Mogelijk leidt dit nog tot kleine aanpassingen in de MvT.

Datum

9 juni 2023

Planning

De planning ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

	Datum:
CWIZO	26 juni 2023
MR	7 juli 2023
Advisering Raad van State	Juli -augustus 2023
Nader rapport	September 2023
TK	Oktober 2023– februari 2024
EK	Maart – mei 2024
Inwerkingtreding	1 juli 2024

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**

Van

T [REDACTED]

Datum

14 maart 2023

Referentie

[REDACTED]

Bijlagen

wetsvoorstel

Intern OCW afgestemd

WJZ, FEZ

nota

Internetconsultatie wetsvoorstel afschaffen grondslag
kwaliteitsbekostiging

Aanleiding

Uit het Bestuursakkoord 2022 hoger onderwijs en wetenschap volgt dat er vanaf 2025 geen kwaliteitsbekostiging meer zal plaatsvinden, maar dat deze middelen structureel, door toevoeging aan de lumpsum, ter beschikking komen van de instellingen. Het wetsvoorstel dat de afschaffing van de grondslag van de kwaliteitsbekostiging regelt, is gereed om in internetconsultatie te gaan.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met het starten van de internetconsultatie van het wetsvoorstel.

Toelichting

Hoofdpijnen wetsvoorstel

- Met dit wetsvoorstel wordt de wettelijke grondslag voor de kwaliteitsbekostiging geschrapt.
- Aanleiding hiertoe is de keuze om de middelen die door de invoering van het studievoorschotstelsel zijn vrijgekomen vanaf 2025 structureel aan de instellingen toe te kennen via de lumpsumbekostiging.
- De huidige wijze van kwaliteitsbekostiging – via een aparte grondslag om, in afwijking van de algemene berekeningswijze, een bedrag aan de rijksbijdrage toe te voegen in verband met de door de instelling in het vooruitzicht gestelde of gerealiseerde kwaliteit van hoger onderwijs of onderzoek (de kwaliteitsbekostiging) – komt hiermee te vervallen.
- De regering ziet in het feit dat alle instellingen hebben voldaan aan de maatstaven voor toekenning van de kwaliteitsbekostiging bij de planbeoordeling (in 2019) en in het feit dat uit de tussentijdse evaluatie van de planrealisatie blijkt dat instellingen voldoende voortgang hebben geboekt bij de realisatie van hun voornemens en dat de relevante belanghebbende partijen (medezeggenschap en raad van toezicht) voldoende zijn betrokken gedurende de uitvoering van de plannen, de bevestiging dat verdient vertrouwen in de professionaliteit maakt dat de instellingen zich ook na afloop van de kwaliteitsafspraken zullen blijven inzetten voor de verbetering van de kwaliteit van het hoger onderwijs.
- De administratieve lasten voor instellingen en uitvoeringslasten voor de NVAO die met deze wijze van bekostiging gepaard gaan, liggen ook ten grondslag aan deze wetswijziging.

Medezeggenschap

Datum

14 maart 2023

- Met het structureel aan de instellingen ter beschikking komen van de studievoorschotmiddelen, door toevoeging aan de lumpsum, vervallen de specifieke afspraken¹ over de betrokkenheid van de medezeggenschap op de besteding van de studievoorschotmiddelen.
- De regering acht het van belang dat blijvende betrokkenheid van de medezeggenschap op de besteding van deze middelen wordt gewaarborgd. De specifieke wijze waarop deze betrokkenheid wordt uitgewerkt, zal in nader overleg met VH, UNL, ISO en LSVb worden gezien.²
- Met de motie Van der Laan/Westerveld³ is door de Tweede Kamer verzocht om het instemmingsrecht van de medezeggenschap op de studievoorschotmiddelen vanaf 2025 te continueren. Ook over de uitwerking van deze motie is de regering in overleg met de VH, UNL, LSVb en ISO.
- De passage over medezeggenschap in de MvT bij het wetsvoorstel wordt aangevuld met de uitkomst van deze gesprekken.

Planning

Taak	datum
Uitvoeringstoets, advisering ATR, internetconsultatie	Eind maart/begin mei 2023
Afstemming JenV en FIN	Mei 2023
Akkoord MR en voorportalen	Juni 2023
Advisering Raad van State	Juli-augustus 2023
Nader rapport	September 2023
TK	Oktober 2023– februari 2024
EK	Maart – mei 2024
Inwerkingtreding	1 juli 2024

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.

¹ Artikel 4.30, eerste lid, onderdeel c, subonderdeel 2 UWHW 2008 en Bestuursakkoord Investeren in Onderwijskwaliteit *Kwaliteitsafspraken 2019-2024*, 9 april 2018.

² Bestuursakkoord 2022 hoger onderwijs en wetenschap, 14 juli 2022

³ Kamerstukken II, 2021/22, 31 288, nr. 976